

U ovom broju možete pročitati:

- ◆ Promovisan nacrt Zakona o slobodi informisanja: Korak ka demokratizaciji zemlje
- ◆ Komentar na televiziji: Kompromitovan novinarski žanr
- ◆ Izvještavanje u ratu i poštivanje Ženevskih konvencija: Novi pogledi - sa distance
- ◆ Moralni, politički i finansijski problemi Slobodne Dalmacije: Hoće li se "Slobodna Dalmacija" ispričati za govor mržnje?
- ◆ Vijesti

Novosti o medijima

Svake druge sedmice
priprema agencija SAFAX,
Sarajevo
<http://www.mediaplan.ba>

◆ Novinarstvo i demokratija

◆ Mediji u tranziciji

Broj 62, Serija I

Sarajevo, 10. juli 2000.

Promovisan nacrt Zakona o slobodi informisanja

Korak ka demokratizaciji zemlje

Temelj za otvoreno društvo u BiH

U Sarajevu je promovisan Nacrt zakona o slobodi informisanja koji je izradila specijalna radna grupa sastavljena od domaćih i stranih pravnika. Zakon, koji je 28. juna zvanično ušao u parlamentarnu proceduru, predstavlja, kako ističu u međunarodnoj zajednici, temelj za otvorenije društvo u Bosni i Hercegovini. Kako je predviđeno Nacrtom, svaka osoba ima pravo pristupa informacijama koje su u posjedu vlade i drugih javnih organa. On takođe daje pravo pojedincima da dopune ili isprave svoje osobne informacije i daju svoj komentar na njih. Praktično, organi države i sve javne institucije u BiH, izuzev taksativno pobrojanih izuzetaka, ne bi više imale tajni. Po nacrtu zakona dovoljno je napisati zahtjev, poslati ga nadležnom organu, i dobiti bilo kakvu informaciju iz domena njegovog rada. Finansijska, politička i kadrovska transparentnost, kada bude usvojen ovaj zakon, bar formalno, postaju javna dobra. Zakon o slobodi informisanja predviđa i izuzetke od slobodnog davanja informacija. Riječ je o podacima čije bi objavljivanje ugrozilo bezbjednost države ili entiteta, nanijelo štete u kriminalističkim istragama i slično.

Zakon će posebno biti koristan novinarima, koji najbolje znaju koliko je u BiH teško, bez ličnih poznanstava sa pojedincima iz vlasti, doći do relevantnih informacija. Osim arogantnih ministara i njihovih zamjenika, pristup informacijama su često kočile i njihove sekretarice, pa čak i portiri u državnoj službi.

Prilikom predstavljanja nacрта, na novinarsko pitanje da li se zakon odnosi i na međunarodnu zajednicu, koja u Bosni ima glomazan upravljački aparat, Visoki predstavnik Wolfgang Petritsch je odgovorio negativno. "Institucije međunarodne zajednice u BiH ne potpadaju pod domaće zakone, ali to ne znači da zakon nećemo poštovati, pogotovo zato što ga predlažemo" – rekao je Petritsch.

Mogućnost zloupotrebe izuzetaka

Osnovni cilj ovog zakona je, kako stoji u uvodnim odredbama, da se ustanovi da informacije pod kontrolom javnog tijela predstavljaju javno dobro, te kako svaka osoba ima pravo pristupa ovim informacijama i mogućnost davanja komentara ili ispravki na osobne informacije koje su pod kontrolom javnog tijela. U uvodnim odredbama prijedloga zakona definiše se da je "informacija svaki materijal kojim se prenose činjenice, mišljenja, podaci ili bilo koji drugi sadržaj", a da su javna tijela: (a) izvršno tijelo (vlade), (b) zakonodavno tijelo (parlamenti), (c) pravosudno tijelo (sudovi), (d) tijelo koje obavlja javnu funkciju, a imenovano je ili ustanovljeno sukladno zakonu, (e) bilo koje drugo upravno tijelo, (f) pravna osoba koja je u vlasništvu ili koju kontrolira javno tijelo.

Specifikacija javnih tijela je vrlo široko postavljena i praktično obuhvata sve organe vlasti. Međutim, liberalnost objavljivanja informacija koje se nalaze pod kontrolom tih tijela ograničavaju izuzeci koji su svrstani u tri kategorije: (a) interesi odbrane i sigurnosti, kao i zaštita javne sigurnosti; (b) sprečavanje kriminala i svako otkrivanje kriminala; (c) zaštita procesa donošenja odluke od strane javnog tijela u davanju mišljenja, savjeta ili preporuka zaposlene osobe u javnom tijelu, a ne obuhvata činjenične, statističke ili tehničke informacije.

Obzirom da su izuzeci uopšteno postavljeni, to ostavlja mogućnost da se pod opravdanjem, naprimjer, "interesa odbrane i sigurnosti", neke informacije gdje vlast ne želi transparentnost, sakriju. Ili, kod stavke "c", koja je vrlo nejasno formulisana i tiče se u suštini zaštite javnog organa, otvara se osjetljivo područje šta je mišljenje, a šta činjenica. Postavlja se pitanje ko je to ko procjenjuje da li je, kako i koliko ugrožena sigurnost i da li će se unutrašnjim aktima javnih tijela precizirati ti slučajevi. Čak i u današnje vrijeme političari u BiH su skloni optuživanju novinara, pojedinih političkih partija ili nevladinih organizacija, da svojim pisanjem ili djelovanjem ugrožavaju nacionalnu sigurnost ili interese države. Ovaj problem djelimično bi trebalo da riješi uvođenje institucije Ombudsmena za informisanje, što je predviđeno po Nacrtu zakona. Ovaj ombudsmen, kako stoji u prijedlogu zakona, bi trebao "da ispituje djelatnosti javnih tijela u smislu ovog zakona, bilo po prijemu pritužbe ili po službenoj dužnosti". Međutim, nije regulisano kako će Ombudsmen za informisanje djelovati ukoliko uoči nepravilnosti i izigravanje odredbi zakona. Takođe, u završnim odredbama zakona stoji da odgovornost za primjenu Zakona ima Ministarstvo pravde entiteta. Predviđa se da u roku tri mjeseca od dana njegovog stupanja na snagu to ministarstvo potpiše zajednički dogovor sa Vladom BiH i vladom drugog entiteta o primjeni odgovornosti za sprovođenje zakona.

Novosti o medijima- na jednom mjestu o aktuelnim medijskim događanjima u Bosni i Hercegovini
Izlazi svakog drugog ponedjeljka na engleskom i bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku.
Tekstovi domaćih autora objavljuju se na jeziku kojim se autor služi.

Izdaje: **Media plan** i
novinska agencija **Safax**

Urednik: Zoran Udovičić

Redakcija u Sarajevu:
Patriotske lige 30/III, Sarajevo;
Tel/fax:+387 71 (33) 213 078, 206 542
E-mail: safax-mp@bih.net.ba

Kancelarija u Banja Luci – SOS –
otvoreni telefon za novinare:
Tel/fax: +387 51 307 470

<http://www.mediaplan.ba>

**PREŠTAMPAVANJE DOZVOLJENO
UZ NAZNAKU AGENCIJE I AUTORA**
© 2000 Media plan institut

**Vlada Republike Francuske podržava
izdavanje ovog servisa**

Zahtjev za pristup informacijama podnosi se nadležnom javnom tijelu. U tekstu zakona predviđeno je da ako javno tijelo ustanovi svoju nenadležnost za sadržaj zahtjeva, u roku od 8 dana ono će proslijediti zahtjev nadležnom tijelu i dopisom o tome izvijestiti podnositelja zahtjeva. Zahtjev mora: (a) biti u pisanoj formi na jednom od službenih jezika u BiH; (b) sadržati dovoljno podataka o prirodi i sadržaju informacija; (c) uključiti ime podnositelja zahtjeva i podatke za kontaktiranje podnositelja zahtjeva.

Posebno je značajno da javno tijelo neće ispitivati niti zahtijevati razloge opravdanosti zahtjeva. Dakle, nije nužno da, naprimjer, novinar u zahtjevu navede da informacija treba za pisanje tog i tog teksta, koji će biti objavljen tada i tada i sl.

Ako se odobri pristup informaciji, bilo djelimičnoj ili cijeloj, nadležno tijelo je dužno dopisom podnositelja zahtjeva informisati o mogućnosti, mjestu i drugim modalitetima pristupa informacijama. Ukoliko se odbije pristup informaciji, nadležno tijelo je dužno, takođe dopisom, navesti zakonski temelj i druge razloge zašto se ne može dati informacija, ali i precizno navesti mogućnosti podnošenja žalbe nadležnom tijelu kao i navesti sve rokove vezane za tu žalbu.

Svako javno tijelo je dužno nakon usvajanja zakona da imenuje funkcionera za informisanje koji obrađuje prispjele zahtjeve. Praktično, kada zakon stupi na snagu, svaki organ vlasti će imati ono što se dosada zvalo ured za odnose sa javnošću.

Nadležno javno tijelo ne naplaćuje naknade ili takse za podnošenje zahtjeva ili za pisane obavijesti u smislu ovog Zakona. Cijene se određuju samo za usluge umnožavanja. Međutim, prvih deset fotokopiranih strana standardnog formata će biti besplatne.

Veći politički, nego praktični značaj

Nacrt Zakona o informisanju nesumnjivo je značajno demokratsko dostignuće u BiH. Nakon njegovog usvajanja biće srušeni neki balkanski stereotipi da je država svemoćna struktura koja može informacije tajiti od svojih građana. Zakon o slobodi informisanja upravo daje PRAVO DA SE ZNA. I u vrijeme komunističkog sistema, tokom rata, pa i sada, ovo pravo je sistematski gušeno. Politički značaj zakona je nemjerljiv, pogotovo što daje šansu građanima da dobiju informaciju direktno od javnog tijela. Međutim, samim novinarima, bar u ovom obliku, zakon neće biti od prevelike pomoći. Čak im može i otežati rad ukoliko bi javni funkcioneri i administracija striktno primijenili pravilo da novinar za svaku informaciju mora dati pismeni zahtjev, a na njega može čekati odgovor 15 dana. Naprimjer, informaciju iz policije o broju registrovanih narkomana u Sarajevu, novinari su nakon zahtjeva morali da čekaju tri dana, a moguće ju je dobiti nakon tri poteza kompjuterskog miša. Da li i takvu informaciju javno tijelo može razvući na 15 dana ?

Direktor Nezavisne komisije za medije Krister Thelin je prije par mjeseci najavio da će insistirati na sljedećim postulatima koji moraju biti inkorporirani u ovaj zakon kako bi se novinarima olakšao posao. To su: 1. Zahtjev za dobivanje informacije treba biti neformalan. Ovo je posebno značajno jer mnoge državne strukture i policijski organi traže službene dopise iz medija da daju bilo kakvu informaciju; 2. Brzo dostavljanje informacije. Naime, novinari u BiH čekaju i po nekoliko dana da dobiju informaciju, koja je često dostupna istog dana. Stoga je Thelin predlagao rješenje kao u Švedskoj, da informacija treba biti dostavljena istog dana; 3. Informacije su u potpunosti besplatne, uključujući i troškove kopiranja i slanja koje treba da napravi državni organ; 4. Mogućnost da se sudskim putem dobije informacija, ukoliko bude uskraćena, kao i odgovornost pred sudom onih koji nisu htjeli dati informaciju.

Iz Nacrta zakona koji je otišao u parlamentarnu proceduru, jasno je da su ovi prijedlozi znatno ublaženi. To je vjerovatno rezultat kompromisa i izlaska u susret tromom državnom aparatu. Možda se time može objasniti i činjenica da je zakon tek godinu dana nakon njegovog iniciranja od strane Visokog predstavnika ušao u parlamentarnu proceduru sa neizvjesnošću kada će uopšte biti usvojen. (Radenko Udovičić)

Kompromitovan novinarski žanr

Da li će novinarima Hrvatske radio-televizije biti zabranjeno da objavljuju komentare u informativnom programu? Na ovo pitanje odgovoriće Hrvatski sabor koji treba da usvoji dugo očekivani novi Zakon o Hrvatskoj radio-televiziji. U vladinom prijedlogu zakona stoji jedan član u kome se zabranjuje objavljivanje komentara u informativnom programu televizije kako bi se izbjegao “sugerirajući pristup gledaocima”. Koliko je poznato ovo je jedinstvena zakonska inicijativa u regionu.

Odakle ideja da jedan legitimni novinarski žanr, čija bi upotreba trebalo biti u isključivoj nadležnosti novinara i njihovih redakcija, postane predmet državne regulacije? Odgovor je jednostavan: u postkomunističkim zemljama, zemljama tranzicije i tragičnih ratnih sukoba elektronski mediji, poglavito televizija, postali su razorna sredstva propagande i nerijetko generatori ratnih sukoba, netrpeljivosti i mržnje. Bljuvanje mržnje, neistina, podvala, spekulacija ili čak direktnih poziva na pogrome, postalo je najznačajniji sadržaj mnogih televizija. Tako je i komentar, čijim su se imenom bezobzirno kitili ovi “medijski profesionalci” izgubio čar novinarske polemike i argumentovane analize i postao sredstvo političke manipulacije. Vremenom su u nekim zemljama i na nekim televizijama ovi “komentatori” postepeno nestajali sa tv ekrana, ali savremene televizije nisu uspjele povratiti ugled komentara. Istovremeno, većina ovih televizija nije uspjela arhaičnost televizijske prezentacije komentara (komentator koji čita ili u najboljem slučaju govori u praznom studiju) zamijeniti atraktivnijom tv prezentacijom ovog žanra.

Prema Leksikonu novinarstva (Savremena praksa, Beograd 1979.) “komentar je javno izraženo ili napisano mišljenje (stav, sud) o unutrašnjem sklopu, predistoriji, razvoju i posljedicama jednog događaja”. Komentar je izrazito angažovan, jasan i otvoren novinarski oblik, mnogo više nego drugi novinarski žanrovi. Pozicija ove angažovanosti zavisi od političkih i drugih opredjeljenja novinara ili njegove redakcije. Prema tome, u komentaru ne može biti neutralnog stava. Neki novinari poistovjećuju analizu sa komentarom. Analiza je žurnalistički postupak (prikupljanje informacija – analiza – sinteza), a komentar, koji se takođe može služiti analizom kao postupkom, uvijek mora imati vlastiti sud, stav. Zato je autonomni stav novinara komentatora ranjiv u odnosu na moguće pritiske i manipulacije izvan novinarske profesije.

Ovo malo podsjećanje na jednu od mogućih definicija novinarskog komentara i ukazuje na izgled na suprotstavljenost dva profesionalna principa: 1) novinar mora da piše izbalansirano, a njegova redakcija da se ponaša nepristrasno i 2) novinar ima pravo na vlastiti stav, dakle komentar. Rješenje je našla novinarska praksa – komentar mora biti odvojen od informacije – što je kao opšti profesionalni standard prihvatila većina kodeksa novinarstva.

Pojmovna zbrka oko novinarskih žanrova i njihove upotrebe nastala je kao posljedica zloupotrebe elektronskih medija od strane politike. U socijalističkim vremenima televizija je smatrana najubojitijim informativnim sredstvom za uticaj na mase. U ratu i konfliktnim situacijama je bila instrument propagande režima i medij jeftine zabave. Ovako reducirano shvatanje istjeralo je iz njenih programa mnoge sadržaje od životnog značaja za ljude, selekcioniralo novinarske žanrove, zaustavilo svjetske trendove u oblikovanju modernog i ljudima pristupačnog medija. Konačno, ostavljena su otvorena vrata uticajima spolja, vladinim, partijskim, da televiziju, njene mogućnosti i snagu, pa i komentar kao najsloženiji i najodgovorniji autorski čin novinara, svedu na izlisanu propagandnu poruku.

Evo kratkog pregleda tretmana komentara kao novinarskog žanra u javnim ili državnim televizijama nekoliko zemalja jugoistočne Evrope.

Jugoslavija (Srbija): Glorifikacija režima

Komentar je vrlo učestala novinarska forma na Televiziji Srbije. Rabi se uglavnom u centralnom Dnevniku u 19.30, koji je jedna od najgledanijih emisija na ovoj televiziji. Svako veće ova emisija sadrži najmanje jedan komentar. Preovlađujući pristup je negativistički, često i “bljuvački”, jer su komentari uglavnom usmjereni prema opoziciji, nezavisnim građanskim organizacijama i međunarodnoj zajednici. Komentari obiluju kvalifikacijama kao što su “strani plaćenici”, “izrodi roda svoga”, “NATO sluge”... Nešto rjeđe komentari imaju pozitivan pristup temi koju obrađuju. U takvim slučajevima riječ je o glorifikaciji uspjeha režima, uglavnom zbog “političke dosljednosti” ili uspjeha u obnovi zemlje.

Interesantno je da više od polovine komentara u centralnom Dnevniku čine komentari iz režimskih novina – “Politike”, “crvene” “Borbe”, “Večernjih novosti”... Ti se napisi (uglavnom iz sutrašnjih izdanja), čitaju od riječi do riječi, a pokriveni su slikama osoba na koje se odnosi komentar.

Ne postoji nikakav pravni akt koji reguliše upotrebu komentara na javnim medijima. (Vladan Radosavljević)

Jugoslavija (Crna Gora): Bez komentara, ali sa prepoznatljivom selekcijom

Komentar, barem u klasičnom obliku, u televizijskom dnevniku TV Crne Gore ne postoji. To je svakodnevno vidljivo i tu činjenicu, kao kvalitet vlastite programske politike, ističu i u vrhu uređivačkog tima televizije. Ne postoji, dakle, nikakva zakonska ni neka druga odrednica koja reguliše ovu materiju. Urednici podsjećaju na poznate principe u novinarstvu da o svakom važnom pitanju treba dati tumačenje ili stavove iz više izvora i sa različitih pozicija i tako ostaviti gledaocima da sami izvedu sud. Na tom principu radili su i za vrijeme NATO udara, dakle u ratnim prilikama.

Ali, kao što i u tako ustanovljenim kriterijima često biva, ipak se može uočiti redakcijsko političko opredjeljenje i stav. Prije svega kroz izbor informacija i argumenata koji se plasiraju, ličnosti čije se izjave objavljuju ili ne objavljuju. Ovakav pristup je karakterističan za mnoge državne televizije, u šta po statusu još uvijek spada TV Crne Gore.

TV Crne Gore ima neku vrstu posebnog političkog dnevnika u nastavku redovnog. U tom dodatku sve partije zastupljene u parlamentu mogu bez ikakvog ograničenja da objavljuju svoje stavove. Naročito opozicione partije, čine to u veoma oštroj formi, veoma kritički i prema samoj vlasti pod čijim je uticajem Televizija i tv dnevnik. (Pero Radović)

Hrvatska: Manje komentara nego ranije

Komentar u informativnim programima Hrvatske televizije je znatno manje zastupljen nakon promjene vlasti u Hrvatskoj. Za razliku od “nekadašnjih” vremena kada su prezentirani komentari bez navođenja imena autora, ili kada su pojedinci iz vlasti davali izjave koje su imale ulogu komentara, danas se ova novinarska forma upotrebljava znatno profesionalnije. Navodi se izvor, ime autora, a sam komentar je odvojen od vijesti. Međutim, učestale su primjedbe HDZ-a, kao i Hrvatske socijal-liberalne stranke da znatan upliv u uređivanju informativnog programa ima nova vladajuća “šestorka”, a samim tim i da komentari idu u njenu korist.

Trenutno je u državnom saboru u raspravi Zakon o Hrvatskoj televiziji. Cirkuliraju dva prijedloga – jedan od Vlade RH, a drugi od Jadranke Kosor, iz dojučerašnje vladajuće stranke HDZ-a, koja je još uvijek članica Vijeća HRT-a. Po vladinom prijedlogu zakona predviđena je zabrana korištenja komentara kao novinarske forme u informativnom programu, kako bi se

izbjegao “sugerirajući pristup gledaocima”. HDZ smatra ovaj prijedlog ograničavanjem prava medija i novinara. (Gordana Vilović)

Makedonija: Komentar odvojen od vijesti

U Makedoniji ne postoji zakonsko rješenje koje reguliše upotrebu komentara na javnim medijima. Međutim, Savjet za radiodifuziju, koji ima regulatornu ulogu u radu elektronskih medija, je pred prošle izbore izdao smjernice o ponašanju medija u predizbornom periodu po kojima je predviđeno da mediji moraju jasno odvojiti komentar od vijesti, kao i težiti tome da komentar u informativnom programu što manje koriste. Većina elektronskih medija je poštovala uputu da jasno odvaja komentar od vijesti, ali je, ipak, ova novinarska forma ostala prisutna u informativnom programu.

U informativnom programu Makedonske televizije komentar je prisutna forma. Najčešće je jasno odvojen od vijesti, autori komentara su uglavnom navedeni, a sadržina komentara je isključivo politička. Nezavisni novinari i hroničari smatraju da su komentari najčešće pisani u korist vladajuće stranke u Makedoniji. (Vesna Šopar)

Albanija: Vidljiva politička orijentacija

Trenutno u ovoj zemlji sve radio i tv stanice imaju privremene dozvole za emitovanje, dok će proces izdavanja stalnih dozvola biti završen u septembru. Kako sada stvari stoje, Albanija će imati dvije nacionalne televizije, dok će sve ostale tv stanice imati lokalni status. U apliciranju za izdavanje dozvole morali su se ispuniti mnogi kriteriji. Najvažniji je bio da informativni program bude u interesu javnosti. Od svih tv stanica se traži da uređivanje informativnih programa bude nezavisno i politički nepristrasno. Međutim, u stvarnosti, još je dalek put do takvog poimanja informisanja. “TeleArberia” i “TeleNorba Shqiptare” su najbliže idealu nepristrasnosti. S druge strane albanska javna TV, koja se uglavnom naziva državna, je u velikoj mjeri još uvijek glasnogovornik vlade. Ponekad novinari, čak, iznose svoje stavove inkorporirane u vijesti i to čini lakšim otkrivanje pristrasnosti tv stanica. Ovakve stvari su češće na državnoj tv, ali i neke privatne stanice preferiraju vladu, pa u njihovim vijestima, naprimjer, pet prvih vijesti budu protokolarni susreti vladinih zvaničnika. Iako se mnoge tv stanice izdaju za nepristrasne, javnost u Albaniji lako može odrediti njihovu političku orijentaciju.

Ipak, komentari, kao čista novinarska forma, se rijetko koriste u programima tv stanica. Jedino “Shijak TV” ima dodatak vijestima pod nazivom “Editorial”. To je dvije minute iznošenja utisaka uredništva o nekom važnom događaju. Ponekad državna televizija u glavnim vijestima u 20 sati kao gosta ima nekog iskusnog novinara koji daje mišljenje o određenom događaju. To se odnosi uglavnom na vijesti iz inostranstva i iznimno važne događaje u zemlji, ali ne na svakodnevna politička zbivanja. (Diana Kalaja)

Bosna i Hercegovina: Voditeljska ekvilibristika

Prošla su vremena kada je “govor mržnje” bio dominantni sadržaj mnogih tv programa, pa su nestali sa ekrana oni novinari koji su bili perjanice ovog načina tv ispoljavanja. U dnevnicima RTV BiH i RTV Republike Srpske više nema klasičnog tv komentara. Nastojeći da izbjegnu “klizav teren” kod tzv. kontroverznih tema, što se naročito primjećuje u RTV Republike Srpske, dnevници su postali čisti informativni pregled vijesti. Izbor informacija međutim ponekad sugerije izvjesnu naklonost prema jednoj političkoj opciji ili izvoru informacija, ali direktnog pritiska na svijest gledalaca nema. Pojedini urednici – voditelji RTV BiH praktikuju i dalje, nekad veoma uobičajeni stil, da u svojim najavama daju mini komentare događaja ili sadržaja, pri čemu takve interpretacije često imaju didaktički karakter ili kroz jezičku ekvilibristiku sakrivaju komentar. Interesantno je da se takvi voditelji poistovjećuju sa nekim neidentifikovanim stavom, ubjedenjem, mišljenjem iz šire javnosti, često koristeći konstrukcije u stili “mi...”, “naši...”. i sl. To je ostatak nekadašnjeg manira kada je televizija govorila “u ime društva”.

U velikoj mjeri novinari poštuju pravilo (čiju primjenu strogo kontroliše i nepoštivanje sankcioniše Nezavisna komisija za medije), da komentar mora biti odvojen od informacije. Nedosljednosti se pojavljuju u drugim dijelovima programa, koji su manje pod kontrolom, ali o njima sada nije riječ.

Progon iz programa ili novi duh i stil

I letimični pogled na položaj i upotrebu komentara kao novinarskog žanra u informativnim programima televizije upućuje na nekoliko zaključaka.

- Kao novinarski žanr sa visokim stepenom autoriteta pisca i psihološko-komunikacijskim prednostima koje mu daje televizija, komentar na televiziji bio je najpogodniji oblik za manipulaciju novinarima, medijima i publikom. Njegova upotreba je kompromitovana, pa je razumljivo da se javljaju ideje da sa javnih rtv programa bude isključen.
- S obzirom da je komentar na televiziji služio većinom za dnevno-političke propagandne poruke njegovo oblikovanje u televizijskom maniru je zapostavljeno. Čitanje ili govorenje u studiju sa praznom pozadinom se smatra zastarjelim izražajnim sredstvom.
- Komentar se uglavnom uselio u najave voditelja, izvještaje reportera sa terena i informativno-dokumentarne emisije nedjeljnog karaktera. Sa više ili manje uspjeha se ustoličuje princip o odvojenosti komentara od informacije.
- Generalno, ima previše zbrke oko definicije i primjene pojedinih novinarskih žanrova na televiziji. Neki od njih su kopija štampe ili, u boljem slučaju, radija. Istraživački postupci su nedefinisani, a moderni tv žanrovi u povoju.
- Često isprazni, ali isto tako i često destruktivni komentar sa televizije očigledno treba da nestane, ali kao jedan od najsloženijih i najčasnijih novinarskih rodova, on mora da pronađe svoj novi duh i stil na televiziji.

“*Novosti o medijima*” vas pozivaju da iznesete svoj stav o ovoj temi...

(Zoran Udovičić u saradnji sa saradnicima iz Medijskog pula – komunikacije za profesionalno novinarstvo).

Izveštavanje u ratu i poštivanje Ženevskih konvencija

Novi pogledi – sa distance

Da se ponovo nađem u ratu vjerovatno bih drugačije radio – ovakav zaključak, ali uz različite argumentacije, mogao se izvući iz većine razmišljanja koja su se čula na susretu ratnih reportera u Neumu 23. i 24. juna ove godine. Za neke od njih ratno izvještavanje bilo je profesionalni izazov, za druge patriotska obaveza. Neki su se na “crti” našli gotovo slučajno i tako postali ratni reporteri, druge je redakcija poslala kao i na svaki drugi zadatak. Među njima su i oni koji su očekivali ratna priznanja, jer su mislili da su prije svega vojnici, pa tek zatim novinari. Bilo kako bilo, godinu, pet ili čak deset godina nakon svojih “ratnih krštenja” ovi novinari danas sa dosta opreza i bez euforije govore o svojim ratnim izvještajima. Hvalospjevna sjećanja na ratne dane provedene na hrvatskim bojišnicama još 1992. godine, na ratištima Bosne sa obje strane linije razgraničenja ili sa Kosova sve više ustupaju mjesto demistifikaciji rata i vlastite novinarske uloge.

Delegacija Međunarodnog crvenog krsta (MKCK) u Bosni i Hercegovini odlučila je da u okviru projekta “Ljudi o ratu” okupi ratne reportere koji su izvještavali u ratu u Bosni. U skladu sa mandatom ove međunarodne organizacije tema je bila Ženevske konvencije – da li su za njih novinari znali, da li su pisali o njihovom poštivanju i kršenju, kako su bili zaštićeni u svom

profesionalnom radu. Iako je ovako postavljena tema dosta suzila sadržinu moguće rasprave, susret u Neumu, u okviru Ljetnje škole Media plana, bio je po mnogo čemu znakovit. Prvo, na njemu su se prvi put od rata na jednom mjestu našli reporteri koji su radili na različitim stranama sukoba. Drugo, počela je da nastaje prijeko potrebna distanca iz koje je moguće procjenjivati stvarne profesionalne efekte i promašaje ratnog izvještavanja. Na susretu, što je normalno, nije bilo onih novinarskih perjanica koje su tokom rata bljuvale mržnju, ali je šteta što nisu došli i neki vrsni reporteri, koji su izgleda sa rezervom primili mogućnost da o profesionalnim poslovima razgovaraju mimo svojih nacionalnih, entitetskih ili ideoloških opredjeljenja.

“Novosti o medijima” ponudile su novinaru sa OBN-a, Adisu Šaranoviću, inače svršenom studentu Škole novinarstva Media plana, da iznese viđenje ratnog izvještavanja na osnovu svojih iskustava iz rata i današnjih razmišljanja njegovih kolega...

Novinar – privlačna meta

Raditi kao ratni reporter podrazumijeva poznavati običaje rata i svoja profesionalna prava. Ženevske konvencije bi trebalo da budu nezaobilazni priručnik, posebno kada je riječ o “etici” rata, zaštiti civila, pa i vlastitim pravima ako se nađete kao novinar na ratnom području.

Malo koji novinar će reći da nije znao za Ženevske konvencije. No, tokom rata, pokazat će se da nisu znali, ali ni mogli da se koriste zaštitom koju bi trebalo da ima svaki civil, a pogotovo ratni reporter. Jer novinar, sve dok ne obuče uniformu, je prije svega – civil. Praksa u ratu u BiH je dokazala sve nedorečenosti i nemogućnosti primjene Ženevskih konvencija na domaće reportere. Novinari su radili u različitim okolnostima. Svaki grad u zemlji se nalazio u drugačijem vojnom ili političkom okruženju, što je i uticalo na rad novinara.

Domaći novinari tvrde da dugo vremena nije postojala organizirana državna kontrola nad informacijama, tzv. ratna cenzura, ali novinari su bili svjesni šta i kako mogu pisati, odnosno saopćavati. Postojao je izražen osjećaj za autocenzuru i patriotski, politički, nacionalni ili čak ideološki osjećaj pripadnosti jednoj opciji ili strani. Zato lokalni novinari u bosanskom ratu i nisu mogli biti neka neutralna strana. Njih su vojna i politička rukovodstva tretirala kao dio svoje ratne strategije. Novinari druge strane tretirani su kao neprijatelji, a prema “svojim” su bili nepovjerljivi, jer su mogli čuti, vidjeti i objaviti više nego što treba. Nepovjerenje vojnih vlasti i lokalnih zapovjednika prema ratnim izvještavima posebno im je otežavalo rad. Novinari su od zaraćenih strana bili etiketirani kao posebno "opasan element" te su zbog toga i bili na većem udaru od drugih. Bilo je besmisleno gajiti ideju da bi se moglo nešto napisati i sa druge strane. Nekoliko zalutalih novinara na “drugu stranu” začas su se našli u logorima i jedva ih je iz njih izvukao Crveni krst i međunarodne novinarske organizacije. Ciljati na reportera bilo je posebno zanimljiv zadatak, a uhapsiti pokojeg, posebno uspješna akcija. Novinari su to znali, ali, kako kažu neki od njih, nikada se u posebnim situacijama nisu pozivali na svoja prava iz Ženevskih konvencija, jer su ih vjerovatno smatrali mrtvim slovom na papiru. Borka Rudić, ratni reporter RTV BiH iz Konjica, kaže da bi bilo smiješno reći nekom lokalnom komadantu: "Slušaj, po članu 50, stav 1, ja sam građansko lice i tako me treba tretirati". Moglo se lako desiti da bi baš i bili "posebno" tretirani. Od novinara se očekivala patriotska odanost, jer u domaćem ratu oni se nalaze u posebnoj poziciji, zapravo dio su “jedne strane u sukobu”. Najviše što su mogli uraditi da bi zaštitili sebe, svoju obitelj i profesionalno se ponašali na poslu, bilo je fer i korektno izvještavanje.

Još jedna otežavajuća okolnost, koja je novinare tokom rata ometala u profesionalnom poslu, bila je nedostupnost informacija sa obje strane. Novinarima u BiH bilo je nemoguće otići do "onih tamo" i skupiti informacije. Mogli su se kretati, uslovno govoreći, samo na svojoj teritoriji. Takvi su bili i njihovi izvještaji, oslanjali su se na "svoju armiju i policiju" i uz njihovu pomoć obavljali posao.

Većina novinara danas tvrdi da su "pošteno" i "profesionalno" radili svoju zadaću. Međutim, ne malo njih je potpuno kompromitovalo svoju profesiju. Rezultati njihovog pisanja su u velikom broju poražavajući za profesiju. Oni nisu bili novinari već ratni huškači i generatori mržnje. Kako u okolnostima gdje se nisu primijenjivala međunarodna pravila o ratovanju, gdje je

rat bio ustvari protiv civila, održati koliko - toliko fer i profesionalan odnos prema onome o čemu se piše? Nazivati zaraćene strane i njihove vojske imenima kojima su se i sami zvali, bio je jedan od fer poteza, smatra Miloš Šolaja, ratni izvještač "Tanjuga" iz Banja Luke. "Nisam koristio pogrdne i uvredljive epitete za neprijatelja u agencijskim izvještajima i tako sam sačuvao svoju profesionalnost", kaže Šolaja.

Uniforma kao zaštita

Iako to nisu jasno rekli, na skupu u Neumu stekao se utisak da su mnogi novinari tek ovom prilikom čuli šta sadrže Ženevske konvencije i koja su prava i obaveze imali u ratu kao izvještači sa područja ratnih dještava.

Pravni ekspert Edina Rešidović je upoznala novinare sa Ženevskim konvencijama, posebno u onom dijelu koji specificira status civilnog stanovništva u ratu. Novinar je prije svega civil, koji ne smije biti izložen nikakvom zastrašivanju i pritiscima i prema kome se mora odnositi sa dostojanstvom na načelima humanosti. Međutim, dok su se kretali opasnim ratištima, mnogi izvještači su oblačili uniforme. To pravdaju općom sigurnošću, jer su se time uklapali u okoliš. Civilna odjeća bi ih činila propoznatljivim i uočljivim. "Kao civil koji dolazi na ratište, bio bih ugrožen i od sopstvene vojske", priča o svom ratnom iskustvu Miloš Šolaja, objašnjavajući to izazivanjem ljutnje i ljubomore kod umornih boraca na frontu. Veteran hrvatskog novinarstva i ratni reporter sa početka rata u Hrvatskoj, Joža Vlahović, ispričao je kako ga hrvatske vojne vlasti nisu pustile na bojišnicu bez uniforme, tumačeći to stavom "da civila može gađati i njihova i naša strana". Bilo je i onih, mada to sada ne žele da priznaju, kažu neki učesnici skupa u Neumu, koji su oblačenjem uniforme dokazivali svoj patriotizam i pripadnost jednoj vojnoj strani. Međutim, oblačenjem uniforme novinar se zapravo stavlja na jednu stranu, te time gubi svoj status građanskog lica u ratu, objasnili su predstavnici MKCK, koji su govorili o svojoj ulozi u ratu u BiH i saradnji sa novinarima.

Ipak, kada se rezimiraju rezultati izvještavanja i ispričaju male anegdote iz rata, ostane osjećaj gorčine kod svakog od nas. Da li je to zbog propasti ideala, u koje su neke kolege čvrsto vjerovale i u njihovo ime pisale, ili je to zbog razočarenja poslijeratnim statusom i nepriznavanjem njihovog učešća u "borbi", teško je reći. Međutim, malo je onih koji bi se svjesno još jednom upustili u avanturu zvanu "ratno izvještavanje". "Kada bi se sve ponovilo, umjesto na prvoj crti obrane, sada bih bila na Novom Zelandu" - rekla je jedna od kolegica ratnih izvještača.

Opšti je zaključak susreta ratnih izvještača u Neumu, bez obzira što su sada saznali kako se treba ponašati i štiti u ratnoj zoni, da bi ta znanja malo kome koristila u ratu sličnom onom koji je bio u Bosni. Uglavnom, biti izvještač sa domaćih ratišta uveliko se razlikuje od izvještavanja iz inostranstva. Jer, vani se ode, uradi neutralan i nepristrasan posao sa obje strane i vrati brzo kući, bez bojazni da će vam neko prišiti etiketu "izdajnika" ili "nepodobnog" što je u bh uslovima nekada igralo ulogu poziva na linč. Rat na domaćeg novinara neposredno utiče. Osnovni etički postulati se mogu sačuvati, ali sva profesionalna novinarska pravila o goloj neutralnosti ili korištenju izvora sa svih strana, teško da su u takvim uslovima izvodljiva.

Zlatno pravilo branše je da novinar otkriva informacije i saopćava ih. To znaju i ratni lideri, armijski generali i obični ratni profiteri. Zato svako od njih smatra da bi se trebalo posebno odnositi prema novinarima. Samo je pristup drugačiji. U ratu je posebno bila prisutna filozofija da ako nemaš novinare na svojoj strani, onda ih ne bi trebao imati nikako.

Spominjanje Ženevskih konvencija u trenucima eksplozije granata, pucanja snajpera ili čak stradanja vlastite porodice možda zvuči neumjesno. Ali bilježiti bahato ponašanje, loš odnos prema civilima ili čak zločine ljudi iz "sopstvene vojske", i pored svega, profesionalna je dužnost reportera. Neki su pali na tom ispitu, a neki su upravo na njemu ispoljili svoju novinarsku hrabrost. (Adis Šaranović)

Hoće li se "Slobodna Dalmacija" ispričati za govor mržnje?

Slučaj "Slobodne Dalmacije" iz Splita daleko prevazilazi karakteristike jedne lokalne medijske afere. U njemu je moguće prepoznati svu tragičnost medijske situacije u mnogim tranzicijskim zemljama: uplitanje države, korupcija, zloupotreba medija u dnevno - političke svrhe, ovisnost novinara od poslodavca, gubljenje profesionalnog identiteta. O "Slobodnoj Dalmaciji" piše Goran Vežić (novinska agencija STINA, Split).

.....

U hrvatskom novinarstvu, uz ispravak, ustanovljava se i institut kolektivne novinarske isprike. Tako su se ogranak Hrvatskog novinarskog društva i Sindikat novinara "Slobodne Dalmacije" javno ispričali predsjednici Hrvatske narodne stranke Vesni Pusić i novinarki "Nacionala" Jasni Babić zbog njihove diskreditacije na stranicama ovog lista.

Isprika Vesni Pusić se odnosi na tekstove nedavno objavljene u "Slobodnoj Dalmaciji" o dr. Grgi Budislavu Anđelinoviću i njegovoj ulozi u pokolju hrvatskih prosvjednika u Zagrebu nakon uspostave Kraljevine SHS, a u kojim se Anđelinovićevo političko djelovanje, za kojeg se pogrešno tvrdi da je djed Vesne Pusić, dovodi u vezu s njom. Jasni Babić su se ispričali zbog naslova "Jasna Babić - Udbina je glasnogovornica!" (UDBA – tajna policija bivše Jugoslavije; prim.red.) Isprika je upućena i svima onima koji se svakodnevno difimiraju na stranicama "Slobodne Dalmacije", kao i sveukupnoj javnosti koju se vrijeđa ovakvom uređivačkom politikom.

Sama "Slobodna Dalmacija" nije objavila tekst isprike što komentira potpisnica isprike Davora Blažević, predsjednica sindikata novinara "Slobodne Dalmacije":

"Moguć razlog neobjavlivanja isprike, po meni, je prije svega to što glavni i odgovorni urednik Josip Jović smatra da nije korektno da njegov sindikat i podružnica HND upućuju ispriku koja ga svakako dezavuirala. No, ako je riječ o dezavuiranju glavnog i odgovornog urednika onda je to učinjeno prije svega tajnim glasovanjem zaposlenih novinara i fotoreportera "Slobodne Dalmacije" kojim se tražila njegova ostavka o koju se on oglašio, pa zašto se ne bi oglašio i o ovo priopćenje?"

Nedavno je tri četvrtine novinara "Slobodne Dalmacije" tražilo pisanim putem ostavku glavnog urednika Josipa Jovića koju je on odbio dati. Jedan od razloga za Jovićevo ostavku bio je i tekst o tome da je Stipe Mesić, predsjednik Hrvatske, navodni suradnik Udbe. Tekst je objavljen na dan izborne šutnje u predsjedničkoj kampanji u Hrvatskoj kad Mesić nije mogao odgovoriti.

Davora Blažević nam objašnjava da je razlog za javnu ispriku mnogo dublji.

"Mi smo htjeli javnosti kazati da to što se dnevno objavljuje u "Slobodnoj Dalmaciji" je zapravo nešto što apsolutno kosi s uvjerenjima najvećeg broja stalno zaposlenih novinara u toj redakciji i da mi ni pod koju cijenu ne želimo stajati iza takve uređivačke politike i da mislimo da je "Slobodna" ovog trenutka dužna ispričati se ne samo Vesni Pusić ili našoj kolegici Jasni Babić, nego mislimo da smo dužni ispričati se ukupnoj javnosti koju vrijeđamo ovakvom uređivačkom politikom i mislimo da je vrijeme da se definitivno stane na kraj takvoj uređivačkoj politici koja je zapravo krajnje anarhična. U našoj novini danas vi možete pročitati krajnje radikalna desničarski

tekst. Ne zato što bismo mi bili slobodna, otvorena novina, nego zbog pomanjkanja i elementarnog koncepta uređivanja novine. Naš glavni i odgovorni urednik vjerojatno puštajući tekstove koji idu u prilog nekakvim desničarskim rigidnim snagama misli da time dokazuje kako smo jedna demokratska slobodna, nezavisna i otvorena novina u kojoj nema cenzure. No, mislim, to je zabluda i varka koja još može jedino proći kod malodobne djece. Napisali smo ispriku zato što smo htjeli da nas javnost ne identificira s tim konačnim proizvodom iza kojeg mi ne želimo stajati. Mi ovog trenutka nemamo izbora - mi živimo od "Slobodne Dalmacije" - i mi ne pljujemo u tu zdjelu. Mi se samo želimo distancirati od onoga što ta zdjela ovog trenutka nudi javnosti. Mi naprosto ne želimo prihvatiti da to bude uređivački koncept na kojem će ova novina graditi svoju budućnost."

"Slobodna Dalmacija", koja je do 1993. godine bila respektabilna novina u europskim razmjerima, uništena je 1993. kad je vlasničkom pretvorbom oteta novinarima i došla u ruke jednog od osnivača HDZ-a Miroslava Kutle, koji sada čeka u zatvoru rasplet optužbi za financijske malverzacije i nelegalne otimačine imovine za koje se sumnjiči. Od 1993. "Slobodna" se prometnula u glas mržnje koji se posebno čuo u vrijeme hrvatsko - bošnjačkog rata u BiH. Kane li se novinari ispričati i zbog toga, tim više što su u vođstvu novine isti ljudi kao i prije sedam godina?

"Naravno, da bismo trebali to napraviti. No, ja sam danas sindikalni povjerenik i želim reagirati na svaku situaciju koja se događa sada, a, osobno, reagirala bih na svaku takvu situaciju i onda. Naravno, to sam pokušavala isključivo kao novinar kroz to vrijeme. Radila sam što sam mislila da je ispravno u to vrijeme. Danas ne znam koliko je naša zadaća da mi kao sindikat tražimo od uredništva "Slobodne Dalmacije" da se ispriča za te godine. Ne znam koliko bi ova ekipa koja danas vodi "Slobodnu" i koja dalje ustrajava na govoru mržnje bila spremna ispričati se za govor mržnje u ratu, za koju su mnogi danas spremni nalaziti milijun i jedan argument da bi je opravdali. Ne vjerujem da bi to bio apel koji bi urodio plodom", izjavila je Davorka Blažević.

O samoj "Slobodnoj Dalmaciji" sindikalna povjerenica u toj kući kaže da je ona posljednjih godina devastirana u svakom pogledu, u profesionalnom, kadrovskom najviše.

"Što bi nama značilo danas da se "Slobodna Dalmacija" oslobodi svih dugova ako bismo nastavili raditi s istom ekipom. Mislim to bi bilo jednako poražavajuće. Mi bismo tada vjerojatno sličili na opskurni tjednik "Imperijal" koji je oslobođen dubioza koje mi imamo, jer netko drugi pokriva njihove troškove i ima za to određenu računicu. Vjerojatno bi netko nas sutra bio spreman sanirati za istu takvu računicu. Međutim, duboko vjerujem da najveći broj ljudi koji danas rade u "Slobodnoj" ni pod koju cijenu ne bi pristao na tako nešto. Mislim da je danas svakome pametnom jasno da o sudbini te kuće odlučuje, ja bih rekla, minorna manjina, a mi nažalost nemamo mehanizme kojima bismo nametnuli glas većine kao nešto što bi trebalo presuditi o sudbini te kuće. Utoliko ja ne bih ponavljala našu razočaranost ponašanjem vlade od koje smo zaista mnogo očekivali. Prije svega zato što smo smatrali da smo u poziciji u kojoj jesmo zahvaljujući prije svega politici koja je do jučer vladala. Ako je nova vlada naslijedila prostor stare vlade, njenu kompletnu logistiku, onda je naslijedila i dugove, pa i između ostaloga i probleme kao što je "Slobodna" i nema pravo oglušiti na njih, i nema pravo reći "Slobodna" nije naš problem. To nije istina. Mi smatramo da je to prije svega problem ove Vlade, jer su isključivo politički odnosi snaga odveli "Slobodnu Dalmaciju" u situaciju u kojoj jest, naravno uz unutarnju logistiku, kako to već biva", rekla je Davorka Blažević, predsjednica sindikata novinara ovog lista.

“Vizija”, časopis za kulturu jugoistočne Evrope

Početak jula u Sarajevu se pojavio časopis “Vizija”, koji u podnaslovu ima odrednicu “magazin za kulturu i kritiku vremena”. Na osnovu prvog broja stiče se utisak da je riječ o regionalnom časopisu u kojem pišu provjerena spisateljska imena sa područja bivše Jugoslavije poput Tatjane Tagirov, Gordane Suše, Petra Lukovića...

Urednici magazina su iz BiH – Nenad Veličković, Tanja Topić i Faruk Lončarević. “Vizija” je finansirana iz projekta za kulturu Pakta stabilnosti i nastojace da profesionalno prezentira i razmatra kulturne i socijalne pojave u jugoistočnoj Evropi.

Ponovo “Valter”

U Sarajevu je 28. juna promovisan list “Valter”. List bi trebao da konceptijski, a donekle i kadrovski, bude nasljednik istoimenog lista iz 1988. godine, koji su nakon godinu dana komunističke vlasti zabranile.

“Valter” će tokom ljetnjeg perioda izlaziti petnaestodnevno, dok će krajem augusta ili početkom septembra preći na sedmodnevno izlaženje. Prvi broj obiluje tekstovima provjerenih novinarskih imena iz BiH i susjedstva, u značajnoj mjeri koncipiranih na kritičkoj osnovi.

Glavni urednik lista je Enver Čaušević dok je njegovog zamjenik Senad Mešetović.

Privatizacija državnih medija u RS

Direkcija za privatizaciju Republike Srpske saopštila je da je Radio televizija Republike Srpske stavljena na listu strateških preduzeća i da će za tu medijsku kuću biti izrađen poseban program privatizacije.

“Privatizacija strateških državnih medija bit će obavljena po posebnom programu privatizacije, onako kako je to predviđeno i za ostala strateška preduzeća u RS”, kazao je za BH PRESS Radovan Rodić, zamjenik direktora Direkcije.

On je dodao kako je u završnoj fazi izrada posebnog programa privatizacije entitetskog lista “Oslobođenje” - prvog medija u RS koji će licitacijom ili na drugi način biti ponuđen na prodaju.

Rodić je kazao da postoji problem u vezi sa privatizacijom lokalnih medija jer “oni nisu formirani kao posebna pravna lica i sada se radi na njihovom izdvajanju i statusnoj promjeni”.

I s p r a v k a

O transformaciji IMC-a

U prošlom broju “Novosti o medijima” objavili smo tekst “Tranzicija IMC-a” – “Domaći kadar preuzeo veći dio rukovodnih mjesta”. U samom tekstu je došlo do određene nepreciznosti

zbog koje se izvinjavamo Nezavisnoj komisiji za medije. U objavljenom tekstu stoji da je IMC osnovan 1. augusta 1998. godine. Međutim, riječ je o datumu kada je IMC postao operativan, dok je datum osnivanja 11. juni 1998. Takođe, u tekstu su neke odluke iz osnivačke odluke Visokog predstavnika (kojom je osnovan IMC) pripisane zaključcima Madridske deklaracije iz 1998. godine. Stoga objavljujemo reakciju dobijenu iz IMC-a u kojoj se precizno navode činjenice od značaja za IMC-ovo upravljanje frekvencijskim spektrom:

“U Odluci Visokog predstavnika o osnivanju IMC-a, 11. juna 1998., između ostalog se navodi da će IMC upravljati i dodjeljivati frekvencije do uspostavljanja zakona o telekomunikacijama BiH, odnosno do nove ocjene Visokog predstavnika o svim pitanjima spektra. U završnom dokumentu Madridske deklaracije iz decembra 1998., nalaže se IMC-u da do kraja 1999. najavi okvirni datum u kojem će se međunarodni supervizori povući. Vijeće IMC-a tokom 1999. u nekoliko navrata je razmatralo moguću tranziciju, i tada zaključilo da će ona biti zasnovana na ispunjavanju određenih ciljeva. U martu 2000. diskusija je nastavljena predviđanjem mogućnosti spajanja funkcija IMC-a i regulatorne agencije za telekomunikacije u jedno regulatorno tijelo za telekomunikacije i radio difuziju u BiH, sa međunarodnim članovima koji bi preuzeli funkciju savjetnika. Posljedna deklaracija Vijeća za primjenu iz Bona predviđa dalji razvoj IMC-a pod međunarodnom supervizijom”.

Savjet Media plan Instituta:

Prof. dr. Muhamed Nuhić, Hamza Bakšić (Sarajevo); Perica Vučinić (Banja Luka); mr. Lenart Šetinc (Ljubljana); prof. dr. Mario Plenković (Zagreb); mr. Louis de la Ronciere (Paris); mr. Aleksandar Todorović (Montreux); prof. dr. Slavo Kukić (Mostar); prof. dr. Miroljub Radojković (Beograd).